

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

The Guardian

ترامپ دیپلماسی را در خاورمیانه کنار گذاشته است

جون مور: چند ماه پیش در گاردین، مقاله‌ای نوشتم و درباره سیاست خارجی دونالد ترامپ در خاورمیانه پیش‌بینی‌هایی کردم. در آن مقاله، اشتباه بزرگی کردم. فکر می‌کردم دیپلماسی در کار خواهد بود، حتی اگر حاصل تفکرات نادرست باشد؛ اما حالا فقدان کامل بررسی‌های دیپلماتیک در سیاست خارجی این دولت، همین حالا به سمت و سویی خطرناک می‌رود، به‌خصوص درباره اسرائیل، فلسطینی‌ها، اردن و مصر. عربستان سعودی، غول خفته‌ای که در موضعی کلیدی برای ارائه نقشه راه‌حلی منصفانه برای اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها، به نظر فعلاً در حاشیه تماشاکر است. این حقیقت که تیم ترامپ، هیچ توافق دیپلماتیک واقعی پیشنهاد ندهاده است (و متأسفانه ساختمان‌سازی در غزه هم‌زمان با حذف جمعیت، چندان پیشنهادی به حساب نمی‌آید) یعنی خلأیی در کار است که بنیامین نتانیاهو پرش می‌کند. رهاکردن ایده دیپلماسی، چنان که این دولت انجام داده، منجر به مرگ و نابودی بیشتر خواهد شد. این دولت، بدون دانشی از تاریخ یا دیپلماسی، حالا در حال بیرون ریختن مقامات و دیپلمات‌های باتجربه‌اش است. این فقدان دیپلمات‌های حرفه‌ای، راه را برای ایدئولوگ‌های پرازنزی مثل مایک هاکبی باز می‌کند که دارد سفیر ایالات متحده در اسرائیل می‌شود، باورمندی متعصب به حق شهرک‌نشینان اسرائیل و دولتی حامی آن‌ها در اسرائیل برای تصرف کرانه باختری، به این دلیل که خدا این سرزمین را به یهودیان داده است، بی‌توجه به میلیون‌ها فلسطینی که آنجا زندگی می‌کنند. درحالی‌که این‌ها می‌طلبند ترامپ در حال تهدید ایران بامب و اسباب‌بازی محبوب جدیدش، تعرفه است. حیاتی است که درک کنیم تهدید ایران که حمایت مالی و نظامی به حماس و دیگر بازنگران اسلامی در منطقه هم ارائه می‌کند، ممکن است پیامدهای خردکننده داشته باشد، هم برای امنیت اسرائیلی‌ها و هم فلسطینیان. وقتی به موضوع چگونگی مواجهه با ایران و واکنش به او می‌پردازیم، نادیده گرفتن یک مسیر دیپلماتیک واقعی، حماقتی بی‌حدوحصر است. همین چند ماه پیش، چه چیزی موشک‌ها و حملات هوایی [ایران و اسرائیل] را متوقف کرد؟ تلاش‌های فوق‌العاده دیپلماتیک از کشورهای بانام‌وبی نام، از اروپا تا خاورمیانه که کرده‌هم آوردن و هماهنگی بین‌شان را دولت بایدن انجام می‌داد. به جایش، حالا به نظر می‌رسد تنها دیپلماسی ایالات متحده که در جریان است، تلاش‌های رفیق گلفبازی رئیس‌جمهور، یعنی استیون ویتکاف باشد که هیچ تجربه‌ای در سیاست خارجی ندارد. نمونه: ویتکاف در آن گروه سیگنالی بدنام که مشاور امنیت ملی، مایک والتز اداره می‌کرد و جفری گلبرگ، سردبیر مجله آتلانتیک هم [به‌اشتباه] در آن عضو بود، حضور داشت، زمانی که در مسکو بود، جایی که پر از افسران امنیتی ایرانی است و البته خود روس‌ها. به گزارش پولیتیکو، این فقط یکی از چندین گروه سیگنالی بوده که تیم امنیت ملی برای بحث درباره بحران‌های جهانی اداره‌اش می‌کرده‌اند. من اخیراً در اسرائیل و قلمروهای اشغالی فلسطینی بودم. رام‌الله، جایی که مقامات تشکیلات خودگردان فلسطین در آن هستند، مثل دولت‌شهری منزوی شده است، پر از سیاستمدارانی که نمی‌توانند حکمرانی کنند، تا حدی در نتیجه اینکه دولت‌های اسرائیل و آمریکا نادیده‌شان می‌گیرند و نیز پر از کارگرانی که نمی‌توانند دستمزدی بگیرند. در نتیجه کمبودهای شدید مالی، بعد از سفری با تاکسی از میان یک اردوگاه پناهجویان در قلدنیا، از یکی از ایست‌های بازرسی قلدنیا پیاده رد شدم. در یک اتوبوس همگانی در مسیر اتوبوس برگشت به‌هتل‌م در اورشلیم شرقی [بیت‌المقدس شرقی]، گشت‌وگذار در میان روستاها و محلات فلسطینی تحت اشغال اسرائیل داشتیم. جدای از دوست فلسطینی که کنارم بود، من تنها بزرگسال در اتوبوسی بودم که پر از بچه‌های مدرسه در مسیر برگشت به خانه‌شان بودند، با گوشی‌هایشان بازی می‌کردند و خوراکی‌هایی را که در کیف‌هایشان بود می‌خورند. دخترکی روبه‌روی من نشست، با چشم‌هایی درشت و لبخندی خجالتی روی صورتش و در حالی که داشت حرف‌زدن ما به انگلیسی را می‌شنید، بدون هیچ کلمه‌ای جلو آمد و کمی از خوراکی بعد از مدرسه‌اش را که تماماً درش برایش آمده کرده بود، به من تعارف کرد. مشخص بود که سرووضع آمریکایی من مسحور شده است. کاش کشور من هم چیزی مثل امید داشت که در مقابل به‌تعارف کند.

دیپلماسی
DIPLOMACY

مستقیم یا غیرمستقیم؟

تهران و واشنگتن در تعطیلات سیگنال‌های مثبتی برای شروع گفت‌وگوهای هسته‌ای ارسال کردند

فرصتی هم وجود دارد و ما انشالله فرصت‌های آن را هم مدنظر قرار خواهیم داد.»

پایگاه خبری اکسیوس سه روز پیش به نقل از دو مقام کاخ سفید تاکید کرد که دولت آمریکا هم‌زمان با اینکه تعداد نیروهای خود را در منطقه افزایش می‌دهد، به صورت جدی پیشنهاد ایران را برای مذاکرات غیرمستقیم مورد بررسی قرار می‌دهد. به نوشته اکسیوس در کاخ سفید همچنان بحث داخلی بین افرادی که فکر می‌کنند امکان توافق وجود دارد و افرادی که تصور می‌کنند مذاکره تلف کردن وقت است و از حمله به تاسیسات هسته‌ای ایران حمایت می‌کنند، جریان دارد. هم‌زمان با این گفت‌وگوها، دولت آمریکا و پنتاگون در حال تقویت جدی نیروهای نظامی آمریکا در منطقه است که اگر ترامپ تصمیم به حمله نظامی گرفت، آمادگی لازم وجود داشته‌باشد. پیش از این پایگاه خبری اکسیوس مدعی شده‌بود که دونالد ترامپ در نامه خود به ایران یک فرصت دو ماهه برای رسیدن به یک توافق در مورد برنامه هسته‌ای داده است.

پاسخ ایران به نامه ترامپ

دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا روز ۱۷ اسفند ۱۴۰۳ در گفت‌وگویی با شبکه خبری فاکس بیزنس خبر داد که نامه‌ای برای رهبر ایران ارسال کرده است. هر چند بلافاصله پس از اظهارنظر ترامپ، مقام‌های ایرانی اعلام کردند که نامه‌ای از ترامپ دریافت نکرده‌اند. بعد از مدتی مشخص شد که رئیس‌جمهور آمریکا هر چند اقدام به نگارش نامه برای رهبر ایران کرده است، اما هنوز این نامه را ارسال نکرده است. نهایتاً ۵ روز بعد از اظهارنظر ترامپ، روز ۲۲ اسفند ۱۴۰۳ انور قرقاش، وزیر مشاور در کابینه امارات متحده عربی، در

تحلیل
هم‌میهن

شهاب شهسواری

خبرنگار گروه بین‌الملل

نشانه‌ها حاکی از این است که اگر اتفاق غیرمنتظره‌ای رخ ندهد، ایران و آمریکا در هفته‌های پیش رو وارد مذاکرات غیرمستقیم خواهند شد. ایران اعلام کرده است که هر چند تمایلی برای مذاکره مستقیم با دولت ترامپ ندارد، اما برای مذاکرات غیرمستقیم آماده است. مقام‌های آمریکایی هم اعلام کرده‌اند که مذاکره مستقیم را با تهران ترجیح می‌دهند، اما رسماً با مذاکرات غیرمستقیم مخالفت نکرده‌اند. وزیر امور خارجه ایران گفته است که ایران همچنان تعامل دیپلماتیک را بهترین راه می‌داند و رئیس‌جمهور ایران هم گفته است که مسیر مذاکره غیرمستقیم با آمریکا باز است. به نوشته رسانه‌ها بحث در مورد مذاکره با ایران در دولت آمریکا جریان دارد و هنوز تصمیم قطعی در این خصوص گرفته نشده است. پیش‌بینی‌ها حاکی از این است که معاونان وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران، کاظم غریب‌آبادی و مجید تخت‌روانچی از طرف ایران و استیو ویتکاف، فرستاده ویژه دونالد ترامپ در امور خاورمیانه مذاکره‌کنندگان دو طرف باشند. هفته گذشته ویتکاف در پاسخ به یکی از پیام‌های وزیر خارجه ایران در شبکه اجتماعی ایکس نوشت «عالی»، هر چند این پیام پس از ساعتی پاک شد. دونالد ترامپ، بامداد جمعه در جمع خبرنگاران گفت: «به نظر بهتر است مذاکرات مستقیم داشته باشیم. سریعتر انجام می‌شود و شما طرف مقابل را خیلی بهتر از این می‌فهمید که بخواهید از طریق واسطه‌ها مذاکره کنید.» یک خبرنگار آمریکایی به نقل از منابع ایرانی نوشته است که ممکن است مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا از دو سه هفته دیگر آغاز شود، اما احتمال دارد که این مذاکرات علنی نشود.

از دو هفته پیش از نوروز، زمانی که دونالد ترامپ در مصاحبه‌ای با شبکه تلویزیونی فاکس بیزنس خبر داد که نامه‌ای برای رهبر ایران ارسال کرده است، گمانه‌زنی‌ها در مورد سرنوشت روابط ایران و آمریکا در دوره جدید ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ آغاز شد. هر چند فرآیند رسیدن نامه به ایران و پاسخ تهران به این نامه بسیار طولانی شد و نهایتاً در تعطیلات نوروز ایران جواب خود را به نامه ترامپ از طریق عمان ارسال کرد. گمانه‌زنی‌های زیادی در مورد متن نامه ترامپ و نوع پاسخ ایران به این نامه تاکنون منتشر شده است، اما نهاد‌های رسمی هیچ‌یک از این گمانه‌زنی‌ها را تاکنون تایید نکرده‌اند. ایران کماکان اصرار دارد که تحت فشار و تحریم مذاکره نخواهد کرد و دستور رهبری مبنی بر عدم مذاکره با آمریکا همچنان پابرجا است. با این حال مقام‌های ایرانی مذاکره غیرمستقیم با آمریکا وارد نکرده‌اند و اعلام کرده‌اند که آماده رسیدن به یک توافق برای برطرف کردن نگرانی‌های اعلامی آمریکا در مورد دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای هستند.

این تحولات در حالی رخ داد که دولتمردان آمریکایی در سخنرانی‌های خود تهدیدهای متعددی را علیه ایران بیان کرده‌اند و دونالد ترامپ رئیس‌جمهور آمریکا در سخنانی گفته است اگر ایران تضمین‌های لازم به آمریکا در خصوص عدم دستیابی به سلاح هسته‌ای ندهد، ایران را بمباران خواهد کرد. این اظهارات دونالد ترامپ با واکنش تند ایران مواجه شد. نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد یادداشت اعتراضی نسبت به این تهدیدها به شورای امنیت سازمان ملل متحد ارسال کرد و مقام‌های نظامی ایران هم در اظهارات جداگانه اعلام کردند که در صورت تعرض به امنیت و تمامیت ارضی ایران پاسخ محکمی به آمریکا داده خواهد شد.

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، پیش از ارسال پاسخ ایران به نامه ترامپ در گفت‌وگویی تاکید کرده بود که نامه ترامپ، بیشتر جنبه تهدیدآمیز دارد. عراقچی گفته بود: «نامه بیشتر جنبه تهدید دارد، ولی فرصت‌هایی را نیز به اصطلاح ادعا می‌کند که وجود دارد.» وی افزود: «ما روی زوایای نامه کار کرده‌ایم و روی همه نکات آن دقت کرده‌ایم.» عراقچی تاکید کرد: «پاسخ... با در نظر داشتن همه این زوایاست و هر دو بعد تهدید و فرصت را خواهیم دید و به تعبیر سردار شهید سلیمانی، در دل هر تهدید

سفری به تهران نامه ترامپ را به دست مسئولان ایران رساند. برخلاف پیامی که دونالد ترامپ در دوره نخست ریاست‌جمهوری‌اش خردادماه سال ۱۳۹۸ از طریق آبه شینزو، نخست‌وزیر فقید ژاپن، برای رهبر ایران ارسال کرده بود، ایران اعلام کرد که این نامه را بررسی خواهد کرد. روز ۲۷ اسفند ۱۴۰۳ اسماعیل قیابلی‌هامانه، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در جمع خبرنگاران اعلام کرد که «پاسخ ما به این نامه بعد از تکمیل بررسی‌ها از طریق مقتضی داده می‌شود.» نهایتاً دو هفته پس از دریافت نامه دونالد ترامپ، ایران پاسخ نامه خود را از طریق عمان برای واشنگتن ارسال کرد. سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران روز ۷ فروردین اعلام کرد: «پاسخ رسمی ایران به نامه آقای ترامپ چهارشنبه ۶ فروردین ماه ۱۴۰۴ به طور مقتضی و از طریق کشور عمان ارسال شد.» او افزود: «این پاسخ رسمی شامل نامه‌ای است که در آن نقطه‌نظرات ما در رابطه با وضعیت جاری و نامه آقای ترامپ به‌طور کامل تشریح شده و به اطلاع طرف مقابل رسانده شده است.» هر چند دونالد ترامپ تصمیم گرفته بود نامه خود را از طریق امارات متحده عربی برای ایران ارسال کند، ایران میناجی متفاوتی برای ارسال پاسخ به آمریکا انتخاب کرد و تصمیم گرفت نامه را از طریق عمان ارسال کند. مسقط در گذشته نیز بارها مسئولیت میناجی‌گری بین ایران و آمریکا و میزبانی از مذاکرات مستقیم یا غیرمستقیم ایران و آمریکا را بر عهده داشته است. سال ۱۳۹۰ در دوره ریاست‌جمهوری باراک اوباما در آمریکا مسقط میزبان مذاکرات محرمانه مستقیم میان مقام‌های وزارت امور خارجه ایران و مقام‌های وزارت خارجه آمریکا بود. این مذاکرات محرمانه نهایتاً به فرآیندی منجر شد که در دوره ریاست‌جمهوری حسن روحانی به مذاکرات منتهی به برجام انجامید. مسقط بعد از خروج آمریکا از برجام و در دوره ریاست‌جمهوری جو بایدن نیز چندین بار میزبان مذاکرات غیرمستقیم ایران و آمریکا بود.

براساس آنچه مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور اسلامی ایران بیان کرده است، پاسخ نامه ترامپ از سوی مقام معظم رهبری ارسال شده است. مسعود پزشکیان روز ۱۰ فروردین در جلسه هیئت دولت گفت: «جوابی هم که مقام معظم رهبری در رابطه با نامه‌ای که ترامپ فرستاده دکتر عراقچی، آن را به کشور عمان رساندند و به دست رابط آمریکایی رسید.»

گمانه‌زنی‌ها در مورد محتوای پاسخ ایران

پایگاه خبری المیادین در خصوص پاسخ ایران به نامه ترامپ نوشت: «جمهوری اسلامی ایران تایید کرده است که به نمایندگی از نیروهای مقاومت منطقه مذاکره نمی‌کند و شرایط غیرواقعی ترامپ را نمی‌پذیرد؛ تهران تایید کرده است که هرگونه تهدیدی با پاسخ ایران مواجه خواهد شد که تمام منافع آمریکا در منطقه را در بر خواهد گرفت.» پایگاه خبری العربی‌الجديد هم در گزارشی به نقل از منابع ایرانی نوشت: «تهران به تمام بندها و پاراگراف‌های نامه ترامپ به شکل جداگانه و مفصل و با زبانی متناسب و با زبان مورد استفاده ترامپ پاسخ داده است.» العربی‌الجديد همچنین تاکید کرد که تهران در این نامه آمادگی خود را برای مذاکره تنها درباره برنامه هسته‌ای خود بر اساس توافق سال ۲۰۱۵ و احترام متقابل اعلام و بر مخالفت با هرگونه مذاکره درباره توانمندی‌های دفاعی و موشکی خود تاکید کرده است. این رسانه عربی خاطر نشان کرد: «تهران تاکید کرده است که از منافع و امنیت ملی خود به شکل قاطع دفاع خواهد کرد؛ پاسخ آن به هرگونه حمله‌ای، بدون مرز خواهد بود.»

تاکید بر آمادگی تهران برای مذاکره بر مبنای توافق هسته‌ای برجام در اظهارات سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران نیز مورد تاکید قرار گرفت. عراقچی در پیامی که در شبکه اجتماعی ایکس منتشر کرد، نوشت: «رئیس‌جمهور ایالات متحده شاید علاقه‌ای به توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ نداشته باشد اما آن توافق متضمن یک تعهد کلیدی از سوی ایران است که همچنان پابرجاست و حتی ایالات متحده - که خارج از توافق است - از آن منتفع شده است. ایران بار دیگر تاکید می‌کند که هیچ‌گاه و تحت هیچ شرایطی به دنبال جستجو، تولید و یا به دست آوردن سلاح هسته‌ای نخواهد بود.» وزیر امور خارجه ایران تاکید کرد: «۱۰ سال پس از امضای برجام و ۷ سال پس از خروج یکجانبه آمریکا از آن، حتی کوچکترین مدرکی وجود ندارد که نشان دهد ایران این تعهد را نقض کرده است

